



> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Hilversum
T.a.v.
Postbus 9900
1201 GM Hilversum

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer

Onze referentie
1470364

Datum 18 december 2023
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Naam
Adres Hertog Hendriklaan 1
Postcode/plaats 1217CT Hilversum
Gemeente/provincie Hilversum; Noord-Holland;
Monumentnummer 46774

Geacht college,

Op 27 november 2023 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

- Alle bestaande radiatoren dienen op hun plaats behouden te blijven, zowel op de begane grond als op de verdieping. Een uitzondering daarop betreft de radiator onder het linker venster op de slaapkamer aan het balkon.
- De bestaande verflagen van zowel interieur als exterieur dienen behouden te blijven.
- De reling op het balkon dient op de huidige (oorspronkelijke) hoogte behouden te blijven.

In onderstaande motivering licht ik dit nader toe.

Het plan

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor het verduurzamen en op onderdelen wijzigen van het als rijksmonument beschermde woonhuis aan de Hertog Hendriklaan 1 te Hilversum.

Motivering

De aanvraag heeft betrekking op een volgens de principes van het Nieuwe Bouwen door Piet Elling in 1929 ontworpen, geheel vrijstaande woning met garage. Het pand bevat twee bouwlagen en is samengesteld uit kubische bouwvolumes op een L-vormige plattegrond. Het geheel is opgetrokken in baksteen, met vlakke witgepleisterde muren op een ongepleisterde plint en doorbroken door iets verdiept aangebrachte vensters. Het woonhuis is van algemeen belang vanwege de algehele architectonische en technische vormgeving (zowel in exterieur als in interieur) en situering als en representatief voorbeeld van de Nederlandse bijdrage aan het Nieuwe Bouwen uit de periode 1920-40. De woning is tevens van algemeen belang wegens de betekenis voor de ontwikkeling van de moderne architectuur en architectuurhistorische waarde.

Vloeren

Met de beoogde maatregelen wordt de woning hoogwaardig geïsoleerd en toekomstbestendig gemaakt. Ik spreek mijn waardering uit richting initiatiefnemer voor de zorgvuldige aanpak en uitwerking van de plannen en de uitgezette onderzoeken.

Desalniettemin zijn de plannen zeer ingrijpend voor het monument, met name op het gebied van isolatie en het interieur. Met het verwijderen van de begane grondvloer, de verdiepingsvloer en de vensters gaan hoge monumentale waarden verloren. Hiermee is de grens van wat het monument kan verdragen aan waardeverlies bereikt. In dit geval kan ik instemmen met het vernieuwen van de vloeren, omdat daarmee behoud van de vloerniveaus en aansluitende detaillering behouden kunnen blijven en er ook goed geïsoleerd kan worden. Dit draagt bij aan de verduurzaming en toekomstwaarde van de woning.

In dat licht is het ook mooi dat het oorspronkelijke kozijn in de gevel wordt hersteld, waardoor verloren gegane waarden wat beeldwaarde betreft hersteld worden.

Radiatoren

Om verder verlies van monumentale waarden te voorkomen verbind ik als voorschrift aan dit advies dat alle radiatoren op de begane grond en eerste verdieping op hun plaats behouden blijven. Een uitzondering hierop betreft de radiator onder het linker venster op de slaapkamer aan het balkon. In tegenstelling tot de andere radiatoren betreft dit geen radiator uit de bouwtijd, waardoor vervangen niet bezwaarlijk is.

Het inzetten op behoud van de radiatoren is reeds aangegeven in het preadvies van d.d. 15 augustus 2023. De radiatoren kennen een hoge monumentale waarde omwille van de hoge mate van authenticiteit in combinatie met de inmiddels ook al vrij hoge mate van zeldzaamheid. De betekenis van de radiatoren is voor het pand groot, omdat de traditionele vormtaal van de radiatoren inzicht geeft in het oorspronkelijke stijlverschil tussen interieurelementen en het veel modernere gevelbeeld. De radiator in de schuifpui is nog zeldzamer. Er moet daarom uitgegaan worden van behoud van de radiatoren (en vensterbanken) op zowel de begane grond als de verdieping, de genoemde uitzondering daar gelaten.

Schilderwerk

Voorgesteld wordt om de bestaande verflagen van de binnendeuren en kozijnen te verwijderen en opnieuw te schilderen. Het verwijderen/afschuren van het bestaande verflagen-pakket is niet akkoord. Ik verbind daarom als voorwaarde aan dit advies dat de bestaande verflagen van zowel interieur als exterieur behouden blijven. De bestaande verflagen bevatten veel informatie over de historie van het pand, dit blijkt bijvoorbeeld uit de kleurhistorische inventarisatie die Baac heeft uitgevoerd. Verwijderen van deze verflagen betekent een definitief verlies van (oorspronkelijk) materiaal en informatie over de historie van het monument. Hierdoor zal in de toekomst onderzoek naar de kleuren van dit pand niet meer mogelijk zijn. Hiertegen heb ik bezwaar.

Voor het schilderwerk en terugbrengen van mogelijk oorspronkelijke kleuren sluit ik aan bij de conclusies en advies uit de kleurhistorische inventarisatie van Baac. Door in kleurkeuzes aan te sluiten op de conclusies uit het aanvullend kerkhistorisch onderzoek kan veel kwaliteit van het oorspronkelijke ontwerp teruggebracht worden. Indien gewenst kunnen wij initiatiefnemer hierover in het vervolg inhoudelijk adviseren.

Balkonreling

Door de bestaande reling van het balkon te verhogen wordt de gevelcompositie gewijzigd. Hoewel de wens vanuit het gebruik begrijpelijk is, is deze ingreep niet noodzakelijk en niet wenselijk vanuit cultuurhistorie. Ik verbind daarom als voorwaarde aan dit advies dat de leuning op de huidige (oorspronkelijke) hoogte behouden blijft.

Vensters

Een ander belangrijk onderdeel van het plan om het pand te verduurzamen is het aanpakken van de kozijnen, vensters en ramen. Met name het vensterhout is op sommige plekken in slechte staat. De voorgestelde variant (variant 3) gaat uit van het vervangen van het raamhout en glas. Gezien het belang van integrale verduurzaming ben ik op hoofdlijnen akkoord met dit voorstel. Echter, met dit voorstel gaat niet alleen het oorspronkelijke materiaal (hout en glas) verloren, maar ook de detaillering.

Ik adviseer daarom om bij het toepassen van nieuw raamhout uit te gaan van de oorspronkelijke 45 mm of anders 54 mm aan te houden. Hierdoor kan de oorspronkelijke detaillering behouden of beter benaderd worden. Dit lijkt goed mogelijk door de raamdikte terug te brengen van 15 mm naar bijvoorbeeld 10 mm, wat mogelijk is door het toepassen van dun dubbelglas.

Wat betreft het toepassen van een binnen achterzetraam bij het venster in de hal adviseer ik uit praktisch oogpunt om voor een draaibare variant te kiezen, zodat de ruimte er achter minimaal eens per jaar goed schoongemaakt kan worden. Als aanvullende suggestie geef ik mee om, in het verlengde van de waardering uit het bouwhistorisch onderzoek, al het oorspronkelijke hang- en sluitwerk te behouden en te herstellen waar nodig.

Fietsenberging

De nieuwe fietsenberging is voldoende ondergeschikt aan het woonhuis en goed ingepast in de (achter)tuin. Zowel omvang, ontwerp en locatie zijn akkoord vanuit cultuurhistorie.

Zonnepanelen

De beoogde tien zonnepanelen zijn goed ingepast op het platte dak. Vertrouwende op de tekeningen zijn deze niet zichtbaar vanuit de omgeving, waardoor hiertegen geen bezwaar bestaat.

Alle overige ingrepen, welke uitgebreider zijn benoemd en behandeld in het preadvies, stuiten op basis van de bij de definitieve aanvraag ingediende stukken niet op bezwaar vanuit cultuurhistorie en zijn daarmee akkoord.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,